

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Величка Георгиева Минкова
Национална художествена академия

относно конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
в област на висше образование: 8. Изкуства,
професионално направление: 8.2. Изобразително изкуство,
специалност: Текстил - изкуство и дизайн,
обнародван в ДВ, брой 33 /29.04.2022 г.
обявен от Национална художествена академия

кандидат д-р Цвета Стефанова Явашева

• **Обща характеристика и професионална биография на кандидата**

Цвета Явашева завършва висше образование през 1991 г. със степен магистър специалност „Текстил, облекло и принадлежности на облеклото“ при проф. Васил Овчаров в Национална художествена академия. През 2017 г. тя защитава успешно научно образователна степен „доктор“ с тема на дисертационния труд „Текстилните материали и тяхната роля за създаване на съвременно текстилно изкуство (1990-2010 г.)“.

Нейният професионален опит категорично може да бъде определен като ползотворен и богат в областта на изследователската практика в текстилното изкуство. През 1991 г. тя става член на „Група 91“, а през 2001 г. е съучредител на фондация със същото наименование. От 1997 г. членува в СБХ. Поради демонстрираните професионална качества Цвета Явашева е поканена да работи към катедра „Текстил“ като отговорник на ателие багрене и ситопечат в периода 2000 - 2009 г.

Творческият ѝ опит и преподавателски умения са забелязани и тя получава покана да преподава на хонорар хоноруван преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър“, Варна от 2002 до 2004 г. През 2009 г. Явашева печели обявения от НХА конкурс за преподавател по дисциплината „Текстилни техники и технологии“ в катедра „Текстил“.

Автобиографията на кандидатката представя един внушителен списък на творчески изяви като две самостоятелни изложби през 2021 г. „Текстилни структури“ в Галерия книжарница София Прес и „Автопортрети“ в изложбено пространство

Culture Bench, София, както и редица участия в общи изложби в България, Унгария, Полша и др.

Тя е организатор и участник в много уъркшопи, публични лекции в България и Китай, чиято цел е демонстрация на уникални техники за багрене, сплитознание, създаване авторска хартия, плъстене. Автор е на редица статии.

• Съпоставяне на минималните национални изисквания с резултатите от научната дейност на кандидата за придобиване на академична длъжност „доцент“

В съответствие с разпоредбите на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ), както и Правилника на НХА, са регламентирани минимални национални изисквания, на които трябва да отговарят кандидатите за заемане на академична длъжност. От представената от кандидата справка, за минималните национални наукометрични изисквания за академична длъжност „доцент“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, е видно, че те са напълно покрити.

• Общо описание на представените материали

В изпълнение на изискванията за заемане на академична длъжност в Република България, д-р Цвета Явашева представя като основен хабилитационен труд творчески проекти и реализации.

Към представените материали по конкурса са приложени:

- Творческа автобиография
- Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академични длъжности в Р.България
- Портфолио

• Основни направления в творческата работа на кандидата

По обявения конкурс за „доцент“ по „Текстилни техники и технологии“ Цвета Явашева представя творби в няколко цикъла както следва:

- Цикъл „Текстилни структури в цвят“, 2022 г.
- Цикъл „Плетива в цвят“, 2022 г.
- Цикъл „Текстилни структури“, 2021 г.
- Цикъл „Хартиен пачуърк“, 2021 г.

- Цикъл „Плетиво в бяло“, 2021 г.
- Цикъл „Окцата“, 2020 г.
- Цикъл „Автопортрети“, 2019 г.
- Свободни творби

• **Характеристика и оценка на качествата на реабилитационния труд**

В началото на реабилитационния труд е поместен текст озаглавен „От традиция към иновация - употреба на нетрадиционните текстилни техники“, който има за цел да представи изследователските търсения на кандидата намерили художествен материален израз в творбите поместени в представеното портфолио. Той хвърля светлина върху характера на творческия процес, основаващ се на традиционните видове техники в текстила (тъкачни, плетачни и др.), за да изведе един съвременен прочит. Създадените от Явашева структури са иновативни по своята същност, защото използвания за тяхната реализация материал е нетрадиционен и освобождава произведението от всякаква утилитарност.

Текстът разглежда практическите умения и опит от древността до днес, през възникването на занаятите, които са в основата на специфичните технологични процеси при създаване на обекти от средата на обитание. Познанието свързано с качествата на материалите генерира принципи на обработка и определени техники. Явашева описва хронологичната поява на начините на преплитане - кошничарство, връзване, плетене, пресукване, увиване и тъкане, за да достигне до съвременни структури и структурни повърхности, резултат от текстилния дизайн. Тя определя ролята на научния подход като съществен за изучаване на практическата дейност в художествените процеси на текстилния дизайн. В творческия процес Цвета Явашева експериментира, изследвайки физико-механичните свойства на нишките при изграждане на текстилна структура, която определя като „текстилна пластика“.

Представените в реабилитационния труд произведения са двуизмерни, а тяхната пластичност се проявява чрез специфичните за текстилния дизайн сплитки, в комбинация с техники за плетене, пачуърк, ситопечат. Пластичната повърхност и различната структура са резултат от използваните материали хартия и памучни ленти, които материализират художествената идея по нетрадиционен начин.

Цвета Явашева интерпретира тъкачните и плетачни практики посредством традиционни текстилни сплитки изпълнени с нетрадиционен за тъкачния процес хартиен канап, променящ свойствата си чрез втвърдяване с латекс в творбите от

циклите „Текстилни структури“, „Плетиво в бяло“ и „Хартиен пачуърк“. Авторката изследва структурата като я третира с цвят и я лишава от него. Създадените в бяло творби притежават изявена пластичност, която на места е рехавя на други плътна, а тази контрастна съпоставка несъмнено обогатява творбата. В представените цветни произведения текстилната структура е подкрепена в своята визуална изява и от цвятова хармоничност. Цветът е в ролята на извеждащ структурната връзка в ритмична последователност.

В творбите от цикъла „Окцата“ традиционната и в същото време поднесена нетрадиционно структура се превръща в малък текстилен обект създаден чрез тъкачна – сплитка „лито“ и „кепър“, реализиран като дигитален принт върху хартия. Подходът на интерпретация дава възможност за различни гледни точки при възприемане на творбата, която има индивидуално пространствено присъствие.

Интерес представляват творбите от цикъла „Автопортрети“, в които Явашева експериментира с ръчен ситопечат върху велпапе и създава своя образа чрез допълнително изрязани ленти втъкани в хартиен канал. Хроматичната наситеност на цветовете е предирчива, тя варира в диапазон на активност до лека приглушеност, за да подкрепи изявата на структурата.

Хабилитационният труд представя изследователския път на Цвета Явашева в областта на съвременния текстил, които се развива във времето стъпвайки на сериозни познания в областта на текстилните техники и технология. Нейните творчески постижения са резултат от неоспорими професионални умения, художествени идеи, иновативни авторски интерпретации и послания.

• **Заключение**

Предвид гореизложеното становище и моето впечатление от цялостната художествено-творческа, преподавателска и теоретична дейност на кандидата, убедено предлагам на почитаемото жури да гласува положително за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство на д-р Цвета Стефанова Явашева.

18.11.2022 г.

Доц. д-р Величка Минкова